

Szili István mobil:+36-30-921-3388 cím: 2146 Mogyoród Szántó u. 2.

IV. A CSIPERKEGOMBA (SAMPINYON) ÉS A GYAPJAS TINTAGOMBA (*COPRINUS COMATUS*) TERMESZTÉSE

1. A TERMESZTÉS RÖVID ÁTTEKINTÉSE.

A lótrágyát vagy egyéb alapanyagot 2-3 hétig komposztálni kell. Ezután belekeverjük a gombacsírát és zsákokba töltjük. 10-15 nap múlva a komposztra tőzeges takaróanyagot terítünk, ezen nőnek majd a gombák. A komposztálás csak faluhelyen végezhető, ahol állattartás is folyik. Kész, becsírázott zsákos komposzt viszont – odaszállítva – lakóház alatti pincében, alagsorban is elhelyezhető.

2. KOMPOSZTÁLÁS.

Komposztkészítéshez friss, vagy szárazon tárolt lótrágyát használjunk, amihez szalmát is keverhetünk, ha „szaporítani” akarjuk. A szalmát viszont 1 m magas halomban 5-7 napig előnedvesítjük, „előérleljük”, mielőtt a lótrágyához kevernénk. A szalmát 2-3 naponként át kell forgatni, tömöríteni és alaposan locsolni, egészen az elfolyás megindulásáig.

A nedvesítővízbe tehetünk nitrogéntartalmú műtrágyát 0,05 %-nyi mennyiségben (100 liter vízhez 5 dkg).

Két-három átforgatás és locsolás után a szalma megbarnul, megpuhul, kissé összeesik, s így már hozzákeverhető a lótrágyához. Ez az úgynevezett összerakás. Legalább 10 mázsa alapanyagra szükség van ahhoz, hogy jól bemelegedjen (60-70 °C). Ehhez sok víz is kell. Amikor a kupacot, illetve kazlat vasvillával összerakjuk (2 m széles, 1,5-2 m magas), közben meg kell locsolni, és végül a kazlat felülről is megöntözzük, egészen addig, míg alul szivárogni kezd a lé.

Ezt a kazlat azután kb. négy nap múlva felrúzzuk, megforgatjuk (= első forgatás). A második és a harmadik forgatás 3-3 nap múlva következik. Ha az összerakást a 0. (nulladik) napon végeztük, pl. szombaton, akkor az első forgatást a 4. napon (szerdán) végezzük.

Az első forgatáskor (átrázáskor) már csak tiszta vizet szabad adni a kiszáradt („kiégett”) részekre. A második és harmadik forgatáskor már rendszerint nincs szükség vízre.

Összerakáskor és első forgatáskor a markunkkal összeszorított alapanyagból még csöpög a víz, ha jól nedvesítettünk.

A harmadik forgatás után két nappal ismét felrúzzuk a komposztot (immár negyedszer) és már laposabb kazalba rakjuk (0,5-1,0 m magasán). Két nap múlva csírázhatunk, de közvetlen előtte fel kell rázni, kiszellőztetés, hűtés céljából.

A kész komposzt kb. 65 % vizet tartalmazzon (ez szárítási próbával ellenőrizhető!), összeszorítva mégsem csepeghet már. Szerkezete még szálás, de puha, színe sötétbarna, a kezét nem piszkítja, szaga nem kellemetlen. Szúrós ammónia-szaga sem lehet már, ez megölné a csiperke-csírát (a gyapjas tintagomba erre kevésbé érzékeny). Ha mégis érzünk ammóniát, csiperke esetében még egyszer forgassuk át a komposztot, és utána, vagy másnap csírázzuk. Igen jól tesz a komposztnak, ha a harmadik forgatás előtt 100 kg-ra számítva 1-2 kg gipszet szórunk a kazalra, ami forgatáskor belekeveredik. Ha túl nedvesre („sárosra”) sikeredett a komposzt, ezt akár közvetlenül csírázás előtt is ellensúlyozhatjuk ugyancsak

Szili István mobil:+36-30-921-3388 cím: 2146 Mogyoród Szántó u. 2.

gipsz hozzákeverésével, ha pedig ekkor száraznak tűnik, csírázás előtt gyengén megpermetezhetjük.

Ha lehetséges, forgatások után szórjunk a kazalra Piretrin porozószert a legyek, gombalegyek, gombaszúnyogok ellen, mert ezek legelőször mindig a komposztot „fertőzik” meg (tojásaikat ráhelyezik).

3. CSÍRÁZÁS, ZSÁKOLÁS.

A fél-egy méter magasan szétterített komposztot tehát felrázzuk majd rászórjuk a szétmorzolt gombacsírárt (1-2 liter/100 kg), és átvillázva keverjük bele, majd kissé tömörítve töltjük fóliazsákokba. Nincs rá előírás, de a leggyakoribb zsákméret megtöltve 30-40 cm széles és ugyanilyen magas, kb. 15-20 kg. Zsákolás után a fóliát (a zsák száját) hajtsuk rá a komposztra, ezzel megakadályozzuk a kiszáradást és megporozhatjuk a zsákokat háztartási légyölő szerrel (Piretrin) anélkül, hogy a komposztra kerülne.

4. ÁTSZÖVÉS, TAKARÁS, LAPPANGÁS.

A zsákokat 15-24 °C-os, a csiperke esetében teljesen elsötétített helyiségben szövessük át, ami 10-15 napig tart. Termő kultúra ne legyen a közelben, mert akkor szinte elkerülhetetlen a gombalegy-fertőzés. A nyílászárókra tegyünk apró lyukú szitahálót (a közönséges szúnyoghálón átférnek), és helyezzünk ki légyfogókat, légycsapdákat.

10-15 nappal a csírázás után következik a takarás. Ehhez szerezzünk be fekete tőzeget, amihez keverjük kb. 10 % takarmánymeszet (mészkeport).

A takaróanyagot igen higiénikusan kell kezelni, nem tárolhatjuk termő gombás zsákok, gombás rekeszek, sem gomba közelében! Miután kb. 4 cm vastagon felhordtuk a zsákokra, öntözőkannával locsoljuk meg. A víz csak a takarófelületet nedvesítse át (1-2 liter/m² = 5-6 db zsák).

Az elkövetkező 10-15 napban (= lappangás) csak annyi a dolgunk, hogy időnként a száradó takaróanyagot megöntözzük, hogy teljes vastagságban nedves, nyirkos legyen, de a komposztba ne jusson. Szellőztetni nem kell, illetve csak akkor (éjszaka), ha a komposzt hőmérséklete 30 °C fölé menne.

5. TERMÉSIDŐ.

Termesztésre (csiperke) szintén megfelelőek az elsötétített helyiségek (pince, istálló, alagsor stb.), akár el sem kell mozdítani a zsákokat. Az optimális hőmérséklet 15-20 °C. amikor a fehér gombamicélium megjelenik a takaróanyag felszínén, attól kezdve szellőztetni kell, pl. gyenge keresztuzattal. Több anyag esetében egy asztali ventilátorral tartjuk mozgásban a levegőt. A padozatot napjában egyszer-kétszer locsoljuk fel.

távol tartása, hogy elkerüljük a gombák „kukacosodását”. Az első lárvák a komposztban fejlődnek ki, majd később az előjövő gombalegyek a gombára petéznek. Az elsötétítés isLegnagyobb probléma a mindenütt jelen lévő igen apró gombalegyek és gombaszúnyogok részben a gombalegyek miatt szükséges, de önmagában ez sem elegendő. Chemotox-szal sem védekezhetünk a kártevők ellen, már csak a szaga miatt sem. A megelőzésen van a hangsúly.

A gomba „hullámokban” jelentkezik, 8-12 naponként, a hőmérséklet függvényében. 3-5 terméshullám után a komposzt kimerül, a kártevők, betegségek elszaporodnak. 100 kg komposzt 5-15 kg gombát adhat. Szedés után a beteg, lepuhult gombákat távolítsuk el, majd

Szili István mobil:+36-30-921-3388 cím: 2146 Mogyoród Szántó u. 2.

öntözzünk. Fontos az öntözés akkor is, amikor az induló hullám gombái borsó nagyságúak. A padozatot gyakran locsoljuk fel, így a takaróanyag sem szárad ki olyan hamar.

Letermés után a zsákokat messzire távolítsuk el, az üres helyiség padozatát 5 %-os hipós vízzel locsoljuk fel, vagyis fertőtlenítsük és most Chemotox-szal is befújhatjuk. Termő zsákok közelébe új zsákokat ne tegyünk. A letermett komposzt trágyaként felhasználható.

A gyapjas tintagomba termesztéstechnikája hasonló a csiperkééhez, de a tintagombának kell egy kis megvilágítás (ablak, fénycső). 20 °C felett egyik gomba sem terem kielégítően.

6. TERMESZTÉS LASKA ALAPANYAGON.

Megpróbálkozhatunk a szárazon, gőzölt szalmaféleken vagy fermentált alapanyagon (merítéses eljárás). Lásd a laskagombánál, vagy az általános tájékoztató függelékében. Legjobb alapanyag a kukoricaszár, kukoricacsutka, esetleg szalma, vagy ezek keveréke (kísérletileg használhatunk szalmabrikettet is hőkezelés nélkül, lásd az általános tájékoztató VIII. fejezetében). A csíramennyiség magasabb (4-6 liter/100 kg aljzat). A termésmennyiség mérsékeltebb lehet, mint komposzton.

Itt is megjegyezzük, hogy az átszövődött zsákokat (megszabadítva a fóliától) kertben, árnyékos helyen talajba süllyesztve is elhelyezhetjük, sekély talajtakarással ellátva (lásd a kerti termesztésnél).

7. EGYÉB INFORMÁCIÓKAT (árak, címek stb.) lásd az általános tájékoztató függelékében.(VI. fejezet)

Mogyoród, 2017. május.

Szili István
(+36-30 921 3388)